

Redacția, Administrația și Tipografia:
BRĂȘOVU, piața mare, Târgul
 Inului Nr. 30.
 Anunțurile nefrancoase nu se primesc.
 Manuscrisurile nu se întorc.
 Birourile de abonament:
 Brașov, piața mare, Târgul
 Inului Nr. 30.
 Inserate mai primesc în Viena
 H. Moser, Haasenstein & Vogler (Otto
 Koss), H. Schalk, Alois Herndl, M.
 Duka, A. Oppel, J. Demmeberg; în
 Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-
 stein Bernat; în Frankfurt: G. L.
 Döbel; în Hamburg: A. Blomer.
 Prețurile inserțiilor: o serie
 ordonată pe o coloană 8 cr. și
 30 cr. timbra pentru o publi-
 care. Publicări mai dese după
 tarife și învoială.
 Reclame pe pagina a III-a o
 serie 18 cr. v. a. sau 80 bari.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU XVI.

„Gazeta” este în să-careți
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 12 fl., pe șase luni
 8 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 28 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-rii de Duminecă 3 franci.
 Se primumără la toate oficiile
 postale din țară și din afară
 și la dd. colectorii.
 Abonamentul pentru Brașov:
 a administrației, piața mare,
 Târgul Inului Nr. 80 etajul
 I.: pe un an 10 fl., pe șase
 luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
 3 fl. Ună exemplară 5 cr. v. a.
 sau 15 bani. Atât abonamen-
 tele cât și inserțiile sunt
 a se plăti înainte.

Nr. 217.

Brașov, Vineri, 1 (13) Octombrie

1893.

Nou abonament la „GAZETA TRANSILVÂNIEI”

Cu 1 Octombrie 1893 st. v.

se deschide nou abonament,
 la care invităm pe toți amicii și
 sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an 12 fl.
 pe șase luni 8 fl.
 pe trei luni 3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an 40 franci
 pe șase luni 20 „
 pe trei luni 10 „

Abonamente la numerele cu data
 de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an 2 fl.
 pe șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an 8 franci
 pe șase luni 4 „

Abonarea se poate face mai ușor
 prin mandate postale.

Administrația
 „Gazetei Transilvaniei”.

Programul d-lui Hieronymi.

III.

Brașov, 30 Septembrie v.

Astăzi ne vin într-un ajutor la
 apărarea programului guvernului
 unguresc, schițat de ministrul
 de interne Hieronymi, nise explicări,
 ce a aflat de bine a le da, în se-
 dința dietei de alaltieri, d-lu minis-
 tru-președinte Wekerle.

Aceste explicări confirmă pe
 deplin ceea ce am spus noi în
 numeroși premergători ai foiei noastre
 cu privire la politica de naționali-
 tate a guvernului unguresc; con-
 firmă cu deosebire, că scopul final
 al guvernului este și rămâne ma-
 ghiarizarea. Eată ce a mărturisit
 d-lu Wekerle, în ședința de Marți a
 dietei, despre „politica de naționa-
 litate ungurescă”:

„Cu privire la principiile fundamen-
 tale și la direcțiunea acestei politici —
 dice ministrul-președinte — su fost
 numai guvernele anterioare, ci în
 genere întreaga cameră până în timpul
 celui mai nou de una și aceeași părere;
 principiul fundamental și direcțiunea
 acestei politici nu s-au schimbat, der
 după trebuințele schimbate s-au schimbat
 și mijloacele și pe lângă susținerea
 direcțiunii și a principiilor fundamen-
 tale vom și noi să întrebăm numai
 alte și mai multe mijloace, decât
 s-au întrebuit până acum.”

Și ca nu cumva să fiă cea mai
 mică îndoielă despre adevărata di-
 recțiune, în care d-lu ministru-pre-
 ședinte, mână în mână cu colegul
 său dela interne, voiesc să întreb
 bunteze acele „alte și mai multe
 mijloace”, a explicat și sensul ace-
 lor cuvinte ale d-lui Hieronymi,
 care se ocupă cu măsura de „a da
 până” tinerilor inteligenți români,

și de a îmbunătăți starea materială
 a preoților români.

„Să nu credeți”, dice d-lu Wekerle,
 „că acum am voi să ne străformăm
 într-un institut de plasare, dând
 tuturor tinerilor inteligenți români
 asigurarea, că-i vom așeza în posturi.
 Această aserțiune n'a putut avea
 decât numai aceea însemnătate, că
 noi, când e vorba de ocuparea unor
 singuratic posturi, și nu atât posturi
 administrative, câtă mai multă posturi
 de stat, nu vom eschide pe nimenea
 pentru aceea, că este Român. Acesta
 și nu altceva a putut fi sensul celor
 dice de d-lu ministru de interne. Tre-
 bue însă să le întregesc. Dacă li vom
 numi în posturi, vom pretinde și
 vom trebui să pretindem necondi-
 ționate, ca să cunoască perfect
 limba statului și ca să se identifice
 pe deplin nu numai cu legile existen-
 te, ci și cu ideea statului maghiar,
 cum vom să o susținem și să o reali-
 șăm noi, adică ca caracterul maghiar
 al statului să fi păstrat și realizat.
 Trebuie să pretindem mai departe
 ca să se desbrace de această exclu-
 sivitate ce i a caracterizat până
 acum.”

Chiămăm ca martori pe toți
 acei Români, cari ocupă adî func-
 țiuni publice sub stăpânirea un-
 gurescă, să ne spună în totă sinceri-
 tate, dacă pretenziunea de mai sus
 nu este identică cu pretenziunea
 ca funcționarul de naționalitate ro-
 mână să se desbrace cu totul de
 individualitatea sa națională, să-și
 lăpăde simțul său național românesc
 și să-și însușească în totă carac-
 terul maghiar!

„Al doilea mijloc”, — dice mai
 departe ministrul-președinte — „este
 ajutorarea preoților români. Repetă,
 că ca ministru de finanțe m'asă
 opune cel dintâi la aceea, ca să
 ne constituim aici ca institut de
 plasare și de ajutorare. Statul
 cheltuește deja adî sume însemnate
 pentru ajutorarea lor. Va fi cu oale,
 să mărim aceste ajutoare și sumele
 destinate pentru acest scop să le
 împărțim astfel, ca să le primesc
 aceia, cari vor corespunde cerin-
 ței, ce-o dorește Maj. Sa, ca să
 învețe pe poporul lor să respecte în
 măsura cea mai mare țera, constituția
 și legile.”

Chiămăm ca martori pe toți
 preoții noștri, să ne spună în totă
 sinceritatea cum se execută aminti-
 ta cerință la împărțirea ajutoarelor,
 ce le dă guvernul din așa dice
 „milă împărătească”; să ne spună,
 dacă nu li se cere preoților acelora,
 cari au nenorocirea a reflecta la
 acest ajutor, să fiă „patrioți buni”
 în sensul, ca nu numai să nu se
 ocupe de trebile naționale române,
 să nu ia parte la acțiunile politice
 și culturale române, ci să-și câștige
 din contră „merite patriotice”, lu-
 crând împreună cu cei ce voiesc
 să susțină și să realizeze ideea de
 stat maghiar la subminarea intere-
 selor de viață ale limbei și naționali-
 tății române; să ne spună pe
 baza experiențelor de până acum,
 dacă acel preot, care, în implini-
 rea santei sale chiămări față cu bi-
 serica și națiunea sa, sfătuesc pe
 poporul său credincios a nu-și da
 copii în școala ungurescă, ci a-i
 trimete în școala română, mai
 poate fi gura între aceia, pe cari
 guvernul

i-ar afla vrednic de a fi ajutat
 din parte-i?

Ceea ce ni-se pretinde este prin
 urmare destul de clar și de in-
 vederat: să învățăm cu toții limba
 maghiară perfectă, începând dela
 „kishedovo” până la universitate;
 să ne identificăm cu ideea statului
 maghiar, cum voiesc să-o susțină și
 să-o realizeze Maghiarii; să părăsim
 exclusivitatea noastră, adică indivi-
 dualitatea noastră națională; socie-
 tatea noastră să facă cauză comună
 cu societatea maghiară, contopin-
 du-se cu incetul întrinsa și în fine
 să ne desbrăcăm de caracterul și
 de simțul nostru național și să
 îmbrăcăm caracterul și simțul
 maghiar pentru mai marea întă-
 rire, înflorire și glorie a națiunii
 domnitore!

Ce se va întâmpla apoi cu limba
 noastră românească, ce va mai fi
 cu datinele, obiceiurile și cu cultura
 noastră, ce se va alege din dreptu-
 rile și aspirațiunile noastre naționale
 — toate acestea nu privesc pe gu-
 vernanții noștri, decât numai întru
 câtă opunându-se susținerii și reali-
 șării ideii lor de stat utopice re-
 ceră întrebuintarea de nou și mai
 multe mijloace coercitive. Românul
 să fiă mai întâi de totă bun
 Ungur, apoi vedă el cum își va im-
 păca conștiința sa privată de cetă-
 tén cu tradițiile și reminiscințele,
 ce le-a supt dela peptul mamei
 sale române.

Etă în ce haină ni se presen-
 tază așa-dér faimosa politică de stat,
 cu care domni Wekerle și Hiero-
 nymi voiesc să „fericească” și să
 „mulțumescă” poporul român, sco-
 țându-l din brațele mult defăima-
 ților „agitatori”. Etă alfa și omega
 a principiilor fundamentale și a di-
 recțiunii acestei politici, ce o urmă-
 resc guvernele unguresci de două-
 decă și șese de ani față cu Români
 și cu celelalte naționalități nema-
 ghiares!

CRONICA POLITICA.

— 30 Septembrie v.

La altă locă ală foii noastre repro-
 ducem textul celor doi §§ din noul
 proiect de reformă electorală a gu-
 vernului Taaffe, sau mai bine dice
 proiectul referitor la introducerea
 sufragiului universal în Austria.
 Acestă nouă reformă a lui Taaffe
 a surprins într-adevăr toate oceru-
 rile politice ale monarhiei — în
 deosebi însă pe partidele germane
 din Austria. Înainte de deschiderea
 Reichsratului imperial totă luma
 aștepta curiosă, că ce măsuri
 politice va lua contele Taaffe în
 fața stărilor excepționale, ce s-au
 introdus în Bohemia și în fața
 luptelor de naționalitate ajunse
 la gradă aproape maximă între
 Nemți și poporele slave din
 subredul imperiului austriac.
 Dér ce să vedă? Contele Taaffe,
 ca și un scamator probat, bagă
 mâna în portofelul său cu proiecte
 de legi și scoțe, spre surprinderea
 tuturor, un proiect despre
 largirea dreptului electoral, care
 însă se apropie foarte mult de
 condițiile sufragiului universal,
 întru câtă adică dă drept
 electoral tuturor acelor, cari
 știu să scrie, cari plătesc ori
 câtă de mică

contribuția către stat, ori au o
 condițiune de viață stabilă. Pe
 lângă acesta însă noul proiect
 susține sistemul reprezentativ
 al classelor, conde marilor pro-
 prietari Carii electorală deosebită
 și lasă comuelor reprezentan-
 ta indirectă de până acum. Prin
 urmare viitorul sufragiu univ-
 ersal austriac va fi împărțit în
 părți destul de limitate și efec-
 tul lui se va manifesta mai
 ales în aceea, că elementele
 cetățenești din orașele mari
 vor trebui să-și împartă puterea
 politică cu masele muncitorilor.
 Nu se știe, că ce a îndemnat
 pe contele Taaffe, de a da astfel
 tărâm socialismului în Austria.
 Din unele părți se susține,
 că prin acesta el ar urmă să
 slăvească partidelor naționali-
 ste ootind politica socială pe
 muncitorii germani — mai
 ales, că muncitorii cei nu-și
 bată capul cu programul de
 drept public al Cehilor. Foile
 unguresci sunt suprate pe
 contele Taaffe din pricina
 această, căci, dicit ele, această
 mare reformă electorală din
 Austria va influența și asupra
 raporturilor din Ungaria,
 sciută fiind, că cestiunea
 electorală este ardentă la noi
 și astfel așor se poate întâmpla,
 ca guvernul Wekerle să ia în
 programul său și reforma elec-
 torală.

Visita escadrei rusești la Toulon
 preocupă încă multă presa
 europeană. „National Ztg”
 din Berlin susține, că manifesta-
 rea entusiastă a marinarilor
 ruși nu este o manifestare
 pacifică și frățoasă, ci o
 celebrare preparativă pentru
 războiul viitor. Francesii,
 dice foia berlinesă, nu pot
 lua încă revanșa pentru Sedan;
 ei se mulțumesc cu o punere
 în scena războinică, care
 după el, va contribui a înainta
 ora răzbunării. De altă parte
 „Standard” din Londra,
 vorbind despre visita
 flotei rusești la Toulon,
 amenință Franța cu represalii
 eventuale. Atărna cu totul —
 dice foia engleză, — dela
 deciziunile Franceiei, ca
 visita escadrei englese în
 apele italiene să fiă o
 vizită de curtenire, ca în
 toți ani, sau altceva mai
 semnificativ. Engiteră
 urmăresc liniștită aranjamentele
 sale defensive, der va
 face totă cu aceeași vioiciune,
 față unui pericol real.

Despre scopul ce l'a putut
 avea contele de Paris în
 Danemarca la Țarul, toamă
 în ajunul de a veni flota
 rusescă în Franța, vorbește
 „Wiener Tagblatt” într-o
 corespondență din Berlin,
 în modul următor: „Simpatia
 particulară, ce Țarul mărturisește
 familiei de Orleans și care
 s'a manifestat din nou într-un
 mod atât de vrednic de
 observat, nu are de ce
 surprinde ocerurile bine
 informate din capitala
 Germaniei. Un mare demnitar
 rus, care a trecut de curând
 prin Berlin, și care a fost în
 contact cu sferile înalte
 berlinese, a declarat, fără
 nici o rezervă, că Alexandru
 III nu va face nici odată,
 ca aliat al Franceiei, rebela
 Germaniei. Dacă în oasă
 de rebela cu această putere
 Franța ar reclama ajutorul
 Țarului, acesta ar cere, ca
 condițiune sine qua non
 a sprijinului său, concesiu-
 nea dela Republică în
 folosul familiei de Orleans.”

Cestiunea naționalităților în dieta ungurescă.

Ședința dela 7 Octombrie.

Iuliu Horváth: După o
 introducere, în care declară,
 că nu din punct de vedere
 opozițional ia cuvântul în
 această

cestiune, ci din punctul de vedere al interesului public, și: Răspunsurile prealabile n'au produs liniștirea aceea în țară, care ar fi trebuit să o producă, prin urmare zace nu numai în interesul opoziției, ci în interesul întregii țări, ca acelea răspunsuri să fie luate la desbatere. Guvernul și-a dat nisuița a face unele declarațiuni care au avut scopul de a liniști încâtva opiniunea publică. De ce n'au pus în gura Majestății Sale acele declarațiuni? Astfel de declarațiuni nu e permis să lase după sine nici o îndoială, ele trebuie să fie așa redigiate, ca cine le cetesce odată, de două ori, de cinci ori, trebuie să le înțeleagă totdeauna numai într'un singur mod și să n'aibă lipsă de interpretări. Dér enunțările domnitorului au fost interpretate și explicate în diferite moduri. D-lu Iuliu Horvath continuă apoi verbal:

D-lu ministru-președinte scie toamă așa de bine, ca și mine, că devisa naționalităților din țară este: că *Maghiarii sunt șovinisti*. Am fost acuzat de șovinism nu numai aici în patriă, dér pot să arăt d-lui ministru-președinte o serie într'egă de enunțări din presa europeană, din care se vede, că contrarii noștri *calumniază publice Ungaria înaintea Europei, înaintea popoarelor celor mai cu autoritate și mai puternice ale Europei* (Adevărat, așa este în stânga și stânga extremă).

Și acesta are mare însemnatate, ér noi am făcut foarte puțin față cu aceste; recunoșc ce e drept, că și d-lu ministru președinte încă s'a provocat la acesta și s'a încercat a lua poziția în *presa rusă față cu agitațiunile naționalităților*, dér înocerea aceasta a fost foarte nenorocită. Au apărut câți-va articolași, cari apăraseră interesele Ungariei, și ce-a trebuit să vedem? Au urmat după o altă în unele foi rusești de cea mai mare autoritate o serie de răspunsuri, cari erau mult mai bine scrise, multă mai dibacii redigiate și cari au produs în contra noastră un efect mult mai mare.

Eu n'am încredere — deși alocurea nu țin de superflu — n'am încredere în influințarea artificială a opiniunii publice, dér am încredere în fapte și-mi place, la doare ca să pășesc în contra noastră cu acuzări, căci acuzările se pot desmiși, declară însă, că mă tem de *calumniarea națiunii* (Vive aprobări în stânga). Până ce pășesc în contra noastră cu acuzări, noi ne putem apăra, dér când în decurs de o serie de ani, când de 15 ani încoco ne totu calumniază, și noi o suțerimă acesta — eu nu vorbesc de d-lu ministru-președinte — atunci e necesar să ne opunem în mod eficient, e necesar să avem o *representanță diplomatică, care să ia asupra sa apărarea Ungariei și să contrabalanseze atacurile îndreptate contra ei*. Când presa germană de 10—15 ani încoco este plină de oară în contra Ungariei, vârsându-murdară asupra ei, când presa franceză de 10—15 ani varsă asupra noastră un potop de calumnii, și totu așa face și presa slavă: ére este de luat în serios o țară, a cărei reprezentanță esternă nu află nici o ocaziune să pășesc în contra calumniării acestei țări, a acestui imperiu? (Vii aprobări și aplause în stânga și stânga extremă).

Aceste nu sunt amăgiri, d-le ministru-președinte, aceste sunt adevărul curat. (Adevărat! așa este! în stânga). Să luăm noi în nume de rău atacurile acestea, când ne noi, ca pe stat, Europa nu ne ia în serios, când n'avem mod și mijloc, ca să respingem atacurile îndreptate asupra noastră, ori de unde se vină aceea? Noi n'avem reprezentanță diplomatică, care să-și țină de datoriță, precum își țin de datoriță acesta chiar și statele mici de pe peninsula balcanică, ori de lângă Dunăre, ca să respingă cu indignațiune ori ce calumnie îndreptată contra noastră. Numai Ungaria a putut să fie calumniată în decurs de un șir lung de ani, fără ca să protesteze reprezentanța oficială a imperiului, sau a Ungariei (Adevărat! Așa este! în stânga și stânga extremă).

On. Cameră! Eu nu mă lupt cu cuvinte în cestiunea aceasta. Lasă să vorbesc

faptele. Acela să aibă drept, căruia i dau drept faptele.

Ce de idei frumoase ar fi putut afla d-lu ministru în operele celor mai mari Maghiari, Széchenyi și Kossuth! Și ce ascos el, sau mai bine ce i-au scos subalternii lui din operele acestea? Că deja Kossuth și Széchenyi au numit pe Maghiarii *naționalitate*. Numai atata au aflatu scrutații ministeriali în operele acestor bărbați mari? Și în ce cestiune au grăit ei așa? Căci dora se scie, că amândoi, când au vorbit de *naționalitate maghiară*, cuvântului „naționalitate” i-au dat mai mare importanță decât cuvântului „națiune”. Széchenyi a dovedit-o acesta nu numai odată, când a numit pe poporul maghiar „poporul Orientului”. Dér D-vostre vă acățați de cuvinte și întrebunțați operele bărbaților mari, ca să devalvați națiunea. N'ar fi fost mai bine să vă recunoșceți greșela, — căci în fine e numai greșelă, și nu crimă, — decât să arătați inimiilor noștri, la ce isvora se pot ei provoca, când vorbesc de Maghiari ca de naționalitate?

Credeți-mă, că și noi ne nisuiam spre liniștite, dér la altfel de liniștire, decât d-lu ministru-președinte. Noi ținim la liniștirea aceea, ca să putem crede atatu noi, că și națiunea într'egă, că în cestiuni de mare importanță, ce ating necondiționat viața de stat, între țară și rege nu este nici cea mai mică divergență. Acesta a d'is d-lu ministru-președinte? — Ba nu. D-lu ministru-președinte, care decă 'lu atacă, e foarte inventios, a d'is: Decă naționalitățile au interpretat altmintrelea răspunsul regelui, acesta a fost numai o *apucătură, cu care voiau să palieze dojana primită*, ér noi am fost destul de nedibaci de a ne lăsa să ne pörte ele de nas. Și câtu este de basată supozițiunea d-lui ministru președinte, imi voi lua voi a-o dovedi.

Ales. Wekerle: Și eu!

Iul. Horvath: Vom vedea, care are mai bune date.

Înainte de toate, nu toate foile, ba chiar foile acelea, cari au fost influințate, nu așa au considerat lucrul. Aici e „Gazeta Transilvaniei”. „Gazeta” n'a fost îndestulată cu răspunsul regelui, măcar că acesta este o foie oficială influințată (George Szerb face semn negativ cu capul). D-lu deputat Szerb izadară dă din cap, eu voi spune și aceea, alu cui organu oficialu e „Gazeta”. Este organu oficialu a așa numiților concilianți (cari voiesc împăciuirea), în care tabără — speră — se află și Episcopul Pavel. Una așadără nu e îndestulată, din contră alta, care stă încă și mai aproape de Episcopul Pavel, a fost de altă părere. „Gazeta Transilvaniei” din Brașov așadără nu e îndestulată, fiindcă Românii n'au meritat acesta lecție, căci ei totdeauna au respectat legea și constituțiunea țării.*

Coloman Thaly: Când au fost în Viena.

Iul. Horvath: Și în Sibiu! Dér guvernul e acela care nu ține legile. De altmintrelea și acesta e adevărat. (Ilaritate în stânga). Ea (Gazeta) d'ice mai departe, că datorița guvernului ar fi fost a face declarațiune cu privire la aceea, că cum cugetă guvernul de a restabili pacea între naționalități și confesiuni, fiindcă neînțelegerile și neîndestulirea sunt urmările relei guvernării. (Strigări în stânga: Și acesta este adevărat! Ilaritate). Și în acesta ea are drept. După d'ensa Wekerle nu s'a distins în redigarea răspunsurilor nici ca consilierul coronei, nici ca ministru responsabil, dér mai puțin ca bărbat de stat.

Geza Polonyi: Și aci are drept (Ilaritate în stânga și stânga extremă).

Iul. Horvath spune mai departe, că Episcopul Pavel însuși a declarat înaintea mai multor raportori, că e îndestulată cu răspunsul, căci acela i-a dat satisfacțiune și a pus în plan drepturile Românilor. Cari sunt drepturile acestea ale

*) Despre inexactitățile ce le conține afirmările de mai sus ale lui Horvath, am vorbit deja în numărul „Gazetei” 215 dela 29 Sept. a. c. — Red.

Românilor, vră să arete Horvath din unu articolu alu „Unirei” din Blășiu, în care se d'ice, că în răspunsul prealabil: 1) *se condamnă presa jidano-maghiară*; 2) *se condamnă șovinismul societății maghiare*. La punctul acesta Horvath constată cu durere, că *aceeași acuză, care se răspândește de 15 ani în presa europeană, acuma răsună din gura Majestății Sale*. „Ore nu da acesta naționalităților dreptul de a d'ice: Regele a pus mărturie pentru noi, că națiunea acesta e șovinistă?” Apoi continuă Horvath cu punctele: 3) *se condamnă turbările din Arad și Oradea*. 4) *Se recunoșce caracterul național alu bisericeii*. 5) *Se impune organelor politice să ferescă poporațiunea de agitări*, căci 6) *Tote naționalitățile stau într'o egală apropiere de unima Majestății Sale*.

Vorbindu mai departe despre agitațiunile d'ice: Arătați-mi unu singur Român, afară de *Moldovan Gyergely*, pe care-l cunoșc, care în presă ori în vr'o adunare să-și fi ridicat vocea și să fi d'is: „Nu credeți agitatorilor, aceștia fac numai șgomot, dér noi, simburile poporului român, ținem cu voi”.... Spuneți-mi și nu stați muți, că în decursul anilor acestora, afară de *Moldovan Gyergely*, fost'a o singură voce, care se se fi ridicat dintre Români pentru drepturile statului maghiar?

„Unde sunt așa-dără milioanele de popor? Acelea nu sunt aici, și-mi aducă aminte, când din partida independentă și-a ridicat vocea *Mocsary*, căruia d'ia de astăzi într'o privință *ti da satisfacțiune*, și a d'is, că nu e corectă politica acesta și că față cu Românii ar trebui încercată politica împăciuirii; înainte de toate să se aplice legile aduse, cu dreptate și onest, apoi să-i întrebăm, ce dorințe mai au d'ensii, pe cari le-am pute implini. Atunci, on. cameră, *dieta s'a purtat foarte rece cu Mocsary*, ou toate că elu putea să d'ică, că după spatele mele sunt Români, cari împreună cu mine își întind mâna spre împăcare. *Mocsary s'a putut aici provoca la aceea, că părerile lui Babeș și Mocsary se unesc cu ale sale*. Politica lui de împăcare a avut rașim, și deși după părerea mea, a fost rea, dér a fost cu *bun credință*. Numai atunci voia să se împăce, când și dincolo voiau. Dér cum este politica D-vostre? *Este unu singur Român, care se și fi ridicat vocea când Stefan Tisza și-a oferit drepta de împăcare*.” Fost'a în comitatul Bihorului măcar unu, care se fi simțit apelul calduros și să se fi răspuns măcar unu cuvânt, să se fi resalutată barem o cinstit, decă a fost salutată? Nimeni nu și-a ridicat vocea.

O voce în drepta: Căci îl declară îndată de trădător de patriă!

Iul. Horvath: d-lu deputat are dreptate, numai că ou acesta nu se potu justifica două lucruri. Nu se pot justifica corectitatea procedurii guvernului și nu se pot adeveri, că *rassa română are curajul moralu*, fără de care o partidă, decă în adevăr nu e în majoritate, nu se pot susține. Căci decă între Români elementele conciliante sunt în așa majoritate uriașă, cum a d'is d-lu ministru de interne, *de ce se tem atunci?* Să tem de Majestatea Sa, sau de guvernul maghiar, ori de România? Răul există, On. Casă, să nu ne amăgim, și cauza este, că de ani se pörta o *politică hipocrită, care ascunde ranele și a lăsat să se invenineze lucrurile*; când s'ar fi putut ajuta, nu au ajutat, ér acum vin cu sfaturile bune”....

„În Ardeal se întemplă cele mai mari agitări. D-lu ministru are acolo destul fișpani, a căroră putere e mult mai mare, decât a d-lui ministru, căci cu puterea unu fișpan se pot face ori ce în lume. Dér arătat'au fișpanii aceștia barem pe unu din acei mulți Români patriotici, care se fi luat poziția pe lângă *idea de stat maghiar*? Decă se alege câte într'unu ceru unu deputat român eu d'ic, că nu e deputatul lor. (Contrașicri, în drepta). Izadar își scutură capul d-lu deputat Szerb,

*) Acelu singur Român să nu-l uite d-lu Horvath nici de astă-dată. *Moldovan Gyergely* dă mâna și cu dracul. — Culeg.

acesta e așa. Dér D-vostre și introdus doctrina nouă, să nu spunem adevăratul în fața țării, căci e mare nepatriotism a arăta slăbiciunile, despre cari Românii de altmintrelea n'ar ave cunosiță.”

Horvath face guvernului și partidii liberale imputări, că s'a folosit de energia, de care dispune, numai ca să bage zănie între Maghiari, provocând luptă de partid, în loc să se fi apărât Ungaria în contra calumniilor, — apoi continuă:

„Nu este în Ungaria nici unu politic serios, care să nu dorască prosperarea poporului român în țera acesta; și noi, cari Ou. majoritate ne acuză de șovinism, o dorim acesta, noi cari totu deuna ne vom lupta pentru drepturile statului maghiar, ori câtu ne vor acuză de șovinism (Vive aprobări în stânga și stânga extremă).

„Eu am vorbit odată cu unu bărbat de stat serios din România, care e amic sincer alu Ungariei și consideră toamă ca și noi de fatală luptă între rassa maghiară și română. Și sunt convins, că în România fac totu posibilul, ca lupta acesta să nu ia măsuri mari, așa că nu odată ni-au făcut imputarea că noi suntem cauza răului, fiind că nu suntem destul de tari să disciplinăm pe aceia, cari trece dincolo să agiteze. Răul nu vine așadără dincolo. ci agitarea se produce la noi, de aici o duce dincolo, și de acolo că o aducă acasă”.

„Eu scrieam la 1886 următoarele: *Perdut'a cineva dintre bărbații noștri de stat barem unu cuvânt spre aceea, ca să ne câștige prietini în România?* Este între literaturile și institutele noastre culturale cea mai mică atingere? *Ore ignoranța aceea crasă, ori desprețuirea afectată, care o arată aceia, cari și căcă patriotismul în astfel de lucruri, va câștiga simpatia Românilor pe sâma noastră?*”

Col. Thaly: Ei nu voiesc!

Iul. Horvath: Ba voiesc!

Col. Thaly: Eu am probat, dér n'au răspuns.

Iul. Horvath condamnă în urmă răboiul vamal, prin care Ungaria și-a pierdut poziția în România și impută guvernului, că nu este orientat despre stările din România. Vorbesce despre legea asilelor, și d'ice, că toamă în ținuturile locuite de naționalități nu s'a ridicat asile de copii.

Sedința dela 9 Octomvre a. c.

Ignatiu Helfy: dă dreptate lui Horvath în aceea, că cauza inveninării cestiunii române este slăbiciunea reprezentanței maghiare din streinătate. Medicamentele recomandate de ministrul de interne sunt foarte homeopatice, căci statul nu este făcut, să susțină oțetșeni, ci dimpotrivă datoria cetățenilor este de a susține statul. Decă noi vrem să ne îndatorăm a da fiș-cărui omu inteligent funcțiune, atunci în cele din urmă vom fi nevoiți a emigra noi.

Ocupându-se apoi cu răspunsurile regelui, Helfy d'ice, că elu ca omu constituțional și parlamentar nu recunoșce decât o singură datoriă la regele, aceea de a ține și de-a face să țină și alții în respectu legile țării, ér față cu dieta, regele are datoria de-ași alege guvernul din alnule acelei partide, care are majoritatea. Aceste sunt datoriile regelui. Guvernul de ađi însă duce în rătăcioră Corona și deci nu este mirare, decă opoziția vorbesce de reacție. Mai mult, este amenințare ou revoluțiune de sus, fiindcă ce însemnă alta decât nu revoluțiune, când se declară prin graiul monarhului, că decă ar ave majoritate acea partidă, care nu vră să primescă baza de dreptu publicu, atunci acesta ar veni în opozițiune cu Corona? Ce privece cuvântul „amăgire”, dualismul nu este decât amăgire, care totdeuna imi aduce aminte ilustrația poesiei „Mergă păstorul pe măgar”. Éta dualismul: unu șede pe altul și din cându în cându dă câte una cu băta animalului răbdariu.

Alexandru Hegedus se încoro a lua în apărare guvernul, și polemizează cu Bartha și Apponyi.

Otto Hermann: se ocupă mai întâi

cu răspunsurile din Boroș-Sebiș. După părerea ministrului președinte, națiunea politică o formeză toate naționalitățile conlocuitoare, între cari și maghiarimea. Pentru a-și dovedi aserțiunea această, s'a provocat la Kossuth și Szechenyi. Ei, d'ér atunci când Kossuth a studiat terminologia dreptului public maghiar, nu existau încă distincțiunile fine, de cari avem lipsă astăzi. Între „nation” și „nationalité” este mare deosebire. Francesul se indignă când cineva îl numește naționalitate și de sigur, că se va indigna ori-ce națiune conștientă; și deocă e vorba despre aceea, ca să dăm națiunii maghiare conceptul corect, atunci acesta îl vom pute forma numai atunci, deocă ne gândim, că prin istoria și luptele ei de-o mie de ani, națiunea maghiară a formată acest stat, ea i-a dat chipul, caracterul și viața. (Mof-tur! — Trad.) Ce privește cuvântul „șovinism”, Hermann declară, că el tot-deună este șovinist, de câte-ori este vorba de promovarea cauzei maghiare și crede, că totuși Maghiarul este șovinist, când e vorba de apărarea intereselor țării.

D-lu ministru de interne a d'is, că pe acela, care va comite ceva contra statului maghiar, îl va nimici și cu acesta a dat lozinca și a împins pe agitatorii naționaliști, să agiteze și mai bine. În programul său d-lu ministru de interne a d'is, că va da pâne tinerilor, cari cresc și abso-lvî în institutele maghiare. Cum va pute el face această, când nu p'ote da pâne nici tinerilor maghiari și un număr mare dintre aceștia sunt siliți, pentru ca să trăiească, a se nega pe sine. A mai d'is d-lu ministru de interne, că tinerii români, cari din lipsa de pâne trec în România, acolo se fac agitatori contra statului maghiar; acești tineri deci trebuie readuși în patriă. Da, trebuie readuși, însă nu vede d'nsul, cum populația din Seopșiu emigră în America, că locuitorii de dincolo de Dunăre se duc în Brasilia etc. În ce privește îmbunătățirea preoției și d'ascălimei, d-lu ministru de interne ne avizează la împărțirea bunurilor bisericilor cu caracter de stat.

SCRIRILE PILEI.

— 30 Septemvre.

Colera la noi. De erî până ađi s'au ivit în Brașov, precum suntem informați, unsprezece cazuri de coleră. Dovadă, că epidemia vrea să-și facă un colcuș și în orașul nostru, care până acum a fost curățat de acestă oșpe lugubru și nedorită. Celu dintăiu casă s'a întâmplat în cărămidăria de aici, alte oinoi cazuri între lucrătorii dela rezervoriul pentru apăduct. Dintre cei 11 bolnavi de coleră, au murit 5 inși. Este de lipsă ca atât organele sanitare, cât și populațiunea să ia măsurile cele mai severe spre a împiedea lăptirea epidemiei.

—x—

Legea intrunirilor. Foile unguresci aduc scirea, că proiectul de lege privitoru la dreptul de intrunire este deja gata și s'a și așternut Majestății Sale, spre aprobare prealabilă. „Magyar Hirlap” d'ice, că această lege va produce o surprindere foarte plăcută, căci proiectul este redactat în spiritul reacționar și el face posibile astfel de dispozițiuni extraordinare, cum e d. e. starea de asediu din Praga. Pe lângă această, câtă timp durează o sesiune dietală, este oprită ținerea a ori ce felu de aducări.

—x—

Pedepsit pentru folosirea limbii române. Congregațiunea de toamnă a comitatului Torontal s'a ținut la 9 Octomvre în Becherecul mare. În această congregațiune s'a votat între altele suma de 40.000 fl. pentru sărbările milenului, d'ér mai importantă pentru noi este cazul următor, care dovedește flagrantu, cum se „observă” în comitatul Torontalului egala îndreptățire și dreptul garantat în lege de a se folosi de limba română în congregațiunile comitatensc. Lăsăm să urmeze faptul, după raportul lui „Egyetértés”: „Unu incidentu penibilu a provocat — d'ice foia Kossuth-stă — popa valabă, Trifonă Mă-

tariu, care voia să vorbească românește. Fișpanul Rónay l'a făcutu atentu la regulamentul, după care în congregațiune numai unguresce (!) e ertat să vorbească. Militariu cu toate aceste voia să continue românește, la ce fișpanul i-a detrasu cuvântul. Militariu a replicat în cuvinte aspre ér congregațiunea l'a pedepsit cu o amendă de 25 fl. Fișpanul a fost demonstrativ aplaudat de congregațiune. — Ce d'ice la această „impăciitorul” Hieronymi?

—x—

Sufragiul universal în Austria. În ședința dela 10 Octomvre a parlamentului austriac, ministrul președinte Taaffe a a insinuat proiectul de lege cu privire la reforma electorală. Proiectul constă din următorii 2 paragrafi: § 1 hotăresce, că alegătorii sunt toți aceia, cari au avut și până acum dreptu la alegere. § 2 hotăresce, că dreptu electoralu au toți aceia, cari au luat parte la războiu, mai departe toți suboficieri eșiți din armată și ori cine care a absolvat școlile primare. Dreptu de alegere primesce și acel individ, nesciutoru de carte și scrisore, care stă în ore-care serviciu stabilu, seu care plătesce ceva contribuțiă cātră stat. Celu ce locuiește 6 luni de zile într'unu locu, acela este alegătoru acolo. Împărțirea cercurilor electorale rămâne cea veche.

—x—

Dieta ungurescă a încheiat în ședința dela 10 Octomvre dezbaterile petițiunii asupra răspunsurilor dela Boroș-Sebiș. Majoritatea a primit propunerea comisiei petiționare. Din incidentul acesta ministrul-președinte a ținut un succesu un lungu discursu, pe care 'lă vom publica, în estrasă, în numărul viitoru.

—x—

R-cursul de nulitate în procesul „Tribunei”. A fost respinsu de cātră Curia regescă din Budapesta.

—x—

O reformă în desbaterile Reichsrath-ului austriac. Se anunță din Viena: Tinerii cari fiind hotărîți de a încerca să pună bețe în rōte discuțiunilor din Reichsrath, rostind discursuri în diferitele idiome slave, pe cari majoritatea deputaților nu pot să le înțelgă, e vorba de a se cere, la deschiderea Camerei, o modificare a regulamentului pentru a se împiedea acestu abuz. Limba germană va fi declarată obligătoare. Partisanii acestui nou articolu alu regulamentului voru arăta, că controlul pe care constituțiia îl are cātră președintele adunării, ar deveni iluzoriu, deocă oratorii ar putea întrebuița idiome, a căroră cunoștință nu i-se p'ote pretinde. E de notat, că clubul Polonesilor a hotărîtu a susținé cu energiă această propunere de revizuire.

—x—

Mama reginei Carolă. A. S. R. principesa Iosefina, mama M. S. Regelui, va implini în ziua de 21 Octomvre st. a. 80 de ani. E probabil, d'ice „Timpul”, că deocă împrejurările voru permite, M. S. va merge cu această ocaziune la Sigmaringen, spre a visita pe Augusta Sa mamă.

—x—

Statistica bisericilor în România. În totă țera sunt 6787 de biserici, dintre cari 218 sunt susținute de stat, 5909 de comune și 660 de persoane private, prin donațiuni etc. Există mai departe 130 de biserici rom. catolice, 18 protestante, 16 armeno gregoriane, 28 rusesci (Lipoveni); 305 de Sinagoge și 260 de gii tarcesci (în Dobrogea). Numărul totalu alu preoților și diaconilor la bisericile române e de 6571, dintre cari 3871 au absolvat câte patru, 114 câte șapte clase seminariale, ér 11 au absolvat facultatea teologică. Preoți rom. catolici sunt 80, păstorii protestanți 19, armenii 17, lipovanii 19, rabinii și cantori jidovesi 169 și Mohamedani (ho-gii) 311.

—x—

Esamene de oficeri în rezervă. La regimentul brașovenu de infanterie Alexandru II imperatulu Rusiei Nr. 2, din care 3 batalioane se află în Viena în garnisonă, au făcutu esamenul de oficeru în rezervă următorii voluntari: d-nii Constantină Peș,

Corn. Cominescu, Andreiu Popa și Petru Faură.

—x—

Prietenia franco-rusă. „Le Matin” anunță, că se prepară în secretu la Londra o broșură destinată a fi răspândită în Franța în timpul sărbărilor date în onorea marinarilor ruși, pentru a compromite alianța franco-rusă în spiritul patrioților francezi, denaturându ore-cari fapte relative la războiul din Crimeea.

Societatea „Școala română” din Suceava.

Suntă 10 ani de când, în orașul principilor și voievozilor Moldovei, în vechia capitală de odinioară Suceava, s'a înființată pentru întregul ducat alu Bucovinei societatea „Școala română”, alu căreia scopu este de-a lucra pentru înaintarea învățământului la populațiunea română din Bucovina.

În cursul acestor 10 ani, societatea „Școala română” a avut de a suferi multe atacuri și neplăceri din partea străinilor, cari nu puteau vedé cu ochi bunii tendințele acestei societăți, care avea de scopu emanciparea poporului român bucovineanu de sub cultura streină și ridicarea lui la unu nivelu mai înaltu de cultură națională.

D'ér pe lângă toate auspiciile nefavorabile, în cari s'a înființată această societate, și pe lângă toate, că inși-și înființatorii ei la începutu nu aveau deplină încredere în reușita întreprinderii lor: t'énăra societate a fraților noștri Bucovineni a făcutu în cursul celor 10 ani de până acum unu sportu atât de frumosu, încâtu inima ori căru Român se umple de bucurie, când cetește raportul de pe alu 10-lea anu administrativ alu acestei societăți, în jurul căreia găsimu întruniți țerani și boeri de-o potrivă.

Din raportul menționat, care acum a eșit de sub tipar în tipografia metropolitană din Cernăuți, notăm următoarele:

Activitatea „Școlii române” se estinde asupra școlilor de ori-ce felu, dela școala primară din Suceava până la universitatea din Viena. În fiă-care anu se dă pentru elevii și elevele dela școlile primare din Suceava o anumită sumă, din care se cumpără cele mai trebuincioșe străie, încălțăminte și rechisite de școlă. În fiă-care anu s'au împărțit între învățătorii dela școlile populare premii sub condițiunea, ca să aducă unu număr mai însemnatu de elevi bine preparați la despărțimintele românesci ale gimnasiului din Suceava.

Multu a lucrat și lucră societatea această pentru ajutorarea elevilor români dela gimnasiul din Suceava. Pentru ca toți elevii s'erman din despărțimintele românesci să aibă cărțile de lipsă, societatea a formatu o bibliotecă, care numără în prezentu 3000 volume, reprezentându o avere de peste 2000 fl. Din această bibliotecă li se dau spre folosință școlarilor români toate cărțile de lipsă pentru școlă. Multor școlari, la intrarea în gionasiu, li-se plătescu taxele de primire și didactul, multora li-se dau subvențiuni lunare regulate, mai cu sēmă pentru cortel, altora și pentru cost; celorl s'era de totu, li-se cumpără haine și încălțăminte.

Resultatul activității „Școlii române” este, că anul trecut au intrat în clasa I, despărțământul român 77 elevi, anul acesta 73. Comitetul societății speră însă, că îndată ce se voru completa mai multe școli populare, devenind școli cu 4 clase, voru intra în fiă-care au peste 100 de elevi în cl. I gimnasială din Suceava, care este unicul institutu mijlociu pentru populațiunea română din Bucovina.

Fiind foarte simțită lipsa de învățătorii în Bucovina, „Școala română” a îngrijit, ca să se înmulțescă numărul elevilor și la institutul pedagogic din Cernăuți cu elemente românesci, așa că peste 40 de învățători români și-au început și și-au terminat studiile numai cu ajutorul acestei societăți. Mai ajutără această societate 4 elevi dela școala de impletit din

Storojinești etc.; a mai ajutat această societate și studenții universitari în Cernăuți și Viena etc.

Societatea „Școala română” a fost sprijinită și susținută până acum aproape numai de inteligența română din Bucovina. Acum însă, la cererea Comitetului, guvernul țerei a încuviințat să se facă în favorul acestei societăți și o colecție cu discul în biserică, prin ceea ce se speră că va concurge și poporul român bucovineanu cu ajutore însemnate la prosperarea acestei societăți, a căreia înaintare e cu căldură sprijinită și de consistorul archiepiscopesc din Cernăuți. Ea primesce de mai multu ani și o subvențiune anuală de 250—300 fl. dela dieta țerei.

Între cei mai însemnați sprijinitorii ai societății numără regretatul baron Alexandru Vasileco, fostul marșal al țării; apoi boerii din Stroesci: George cav. de Popovici și Constantin de Mirza, care dela înființare continuu subvenționează societatea cu câte 50—100 fl.; P. C. S. părintele egumen Beniamin Iacota s'a angajat la o subvențiune anuală de 12 fl. pentru totă viața; P. C. Sa părintele archimandritu Emanuel Ciuntuleac susține în fiă-care anu câte 5 studenți români s'era cu cortel și cost. Unu adevăratu Mecenat este însă pentru Românii Bucovineni venerabilu paroh și protopresbiteru din Rașii Moldoviței, Vasile Cocărlă, care prin generosul său daru de 20,067 fl. pentru înființarea unui internat pe sēma studenților gimnasiali români din Suceava, a adus pe altarul culturai noastre naționale o jertfă, asemenea căreia nu s'a mai pomenit în secolul nostru la Românii Bucovineni.

Venitele societății: 4861 fl. 40 cr.; spesele: 2182 fl. 83 cr. Restu: 2678 fl. 57 cr. Fundațiunea „Negruța-Morariu”, menită pentru înființarea unei școli de fete în Bucovina, a sporit la 662 fl. 40 cr.

Societatea are 9 filiale, anume: în Cernăuți, Rădăuți, Siret, Cămpulung, Storojinești, Crasna, Parțești de sus, Ostrița și Vatra Dornei. Ar fi de dorit însă, ca această mare societate națională să-și aibă filialele sale în fiă-care comună din Bucovina, ceea ce se speră, că cu timpul se va și ajunge.

Literatură.

Publicațiune științifică-chimică. Avurăm plăcerea d'ice aceste a primi unu estras din „Buletiaul societății chimice din Paris”, tipărit în același oraș, care cuprinde memoriul prezentat de d-lu M. Bogdanu societății chimice din Paris în ședința dela 23 Aprilie 1893, tratându tema „asupra unui seleniatu basicu de aramă cristalizat, și o analogă compozițiune de cobalt”. Această lucrare a fostă făcută în laboratorul de chimie dela facultatea de medicină din București.

Telegr. part. a „Gaz. Trans.”

Deva, 12 Octomvre. D-lu Ioan Simionășu, asesoru la oficiul orfanal al comitatului Uniadóra, în adunarea generală ținută ađi a fost alesu cu aclamațiune președinte la același oficiu.

Necrologu.

Dimitriu Popovici, preot gr. or. în Otlaca, a răposat în 5 Octomvre n. o. în anul alu 56-lea alu etății și alu 29-lea alu căsătoriei și preoției sale. 'Lă jălesu întristata-i soție Zenovia cu fii și fiicele sale: Octavia măr. Turic, Lazaru drd. med., Valeria, Eugen, Victor, Iuliana și Victoria, cum și alte numărōse rudeni. Fiă-i țărēna ușōra!

Cu numărul de astăzi se încheie abonamentul pe curtalul alu treilea. Rugăm a grăbi cu reînnoirea prenumerațiunei.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei”.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 11 Octomvre 1893.

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta ung. de aur, Oblig. de ost. I. emis) and Price.

Cursul pieței Brașov.

Din 12 Octomvre 1893.

Table with 4 columns: Item (e.g., Banonote rom. Cump., Argintu român), Buy Price, Sell Price.

Nr. 12580-1893.

PUBLICAȚIUNE.

Pentru ca să pôtă examina oficiul orașene de clădirî fiă-care anectare la aquaductul

orașenesou sã provôcă conformu ș-lui 10 din regulativul pentru acestu aquaductu toți instalatorii cari etectuază ast-fel de anectări și anume acei, cari au efectuitu pân'acum anectările, ca să și insinueze scrip-turistice până în 16 a. l. c. pe când acele cari se voru efectui mai târziu, fără întârziare, la amintitulu oficiu, pentru ca esaminarea acesta să se pôtă dup'aceea faoe, în prezența instalatorilor în modu cronologicu.

La aceste examinări au sã partioipe instalatorii personalmente, punându la dispozițiunea oficiului orașenesou de clădirî rece-rotu pompa de presiune și apa de lipsă. În casu când presiunea de probă din vina instalatorului nu se pôtă esopera la ôra defiptă, atunci se va faoe acesta 'presiune mai târziu pe spesele instalatorului.

Acesta dispozițiune au de-a o lua respectivii proprietari, de casă și locuitorii case-lorâ la cunoscința, pentru ca nu cumva sã obvină vr'o întârziere sêu piederu la ast-fel de esaminări.

Brașovâ, 7 Octomvre 1893.

252,1-3 Magistratulû orașenesou.

Se caută 2 invetăcei

în prăvăliile cu marfă de modă și mixtă a subscrisului. Cei cari voru fi absolvatû pe lângă școla normală și o clasă gimnasială, orî reală voru fi preferiti.

B. Popovici, Hațegu.

253,1-1

Advertisement for BERĂRIE (Beer) by Friedrich Czell și Fii. Includes text: 'Avenû onôrea a faoe cunoscutu, că Duminecã în 15 Octomvre începemû cu vëndarea BEREI nôstre fabricatã în Berăria Dêrste și numitã CZELL-BRĂU'.

Mersulû trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de statû r. u. valabilû din 1 Oct. 1893.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (e.g., Budapesta-Predealu, B.-Pesta-Aradu-Teluș) and train details (Trenu de persoan, Trenu de accelerațu).

Nota: Numerii încadrați cu linii grôse însemnăzã crole de nôpte.